

jáért viaskodó romániai fiatalság ballasztját: birkóznak, küzdenek a nyelvvel, és legfőképp a verssel, bár Balla Károly túlfűtött sorai *Történelem* és *Ki vállalta a célt* című darabjaiban kerek lendületességbe formálódnak.

Méliusz József

HÁROM FIATAL KÖLTŐ ELSŐ KÖTETE. Nem az irodalmi hir, hanem

csak a posta vetette őket elénk. Mind a három inkább borzas kísérlet és különösség, mintsem költői jelentkezés. S mégse csüggedjünk. Az elmaradt irodalmi felfedezés öröméért a lírai közlések különösségei kárpótolnak, és csekély irodalom-lélektani tapasztalatainkat új adalékokkal bővíthetjük... Mind a három költő utódállambeli s még a vidék irodalmi elmaradottságát is nyögi. A novisadi *Wellner Albert Ősi titkot mesél a hajnal* címmel jelentette meg verseskönyvét, saját metszetekkel s a cimlapon fényképpel, mely a nyomdász-költőt a körforgó gép előtt ábrázolja. A versekből azonban nem a körforgók közt élő ember hangja, hanem a sláger-dalok szövegeire emlékeztető érzelmesség és az erotikus folyóiratok lírája szól. A költő tulságosan belebonyolódott a mai színház-, film-, gramofonlemez- és színesregény-kulturába. Ennek ellenére vagy épp' ezért ha átkokat szór a hazug városra és munkásversei a huszonöt év előtti szociáldemokrata ünnepi költemények hangján hirdetik a munkásmegváltást. Gutenberg kispolgárosodott céhében nem ritka az ilyen lelkület. — *Demjén Ferenc* verseiben (*Hegyek alján*, Beregszász) a próbálkozó realizmus némi reményeket ébreszt. Környezetéről, a Kárpátaljáról, csempészekről, kecskepásztorokról, faluvégi szegényekről ír, sok jóérzéssel, de fakón és kevés átéléssel. Sajnálatos félreértés a novellai tartalom erőszakolása, ami miatt költeményei megverselt elbeszélésnek hatnak. — *Bólya Lajos* Komáromból *Örömradió-val* ébreszti fel a szunnyadó érdeklődést. „Ha kiáltok, — mondja bevezető versében, — magamból magam miatt, a magam hangján kiáltok”. Bármennyire szeretnők is — ezt nem írhatjuk alá. Bólya verseiben az avantgarde fékevesztett dikciójával találkozunk: hatalmas optimizmus, diadalmas önmutogatás és kérkedő erotika ágaskodik bennük. A költő a szavak malomköveivel dobálózik, mint valami versiró Toldi Miklós, de a mázsás kövekkel tulajdon verseit lapítja tönkre. A versekben nincs egy szikra realizmus, amelynek világánál kiderülne legalább, hogy a költő kicsoda. Ő távoli dolgokról énekel. Tudja, hogy: „Az éjszaka mögött máglyákban ég a buza, a messze tengerbe süllyed a sok drága gyömmölcs s óriás raktárak mélyén dohosodik a fehér kenyér”, és szolidaritást hirdet az éhezőkkel a harcban és az örömben. Ez azonban csak az embert teszi rokonszenvenné, a költőt még nem. A költő a nagy azavak pubertás-korát éli. Ezt sürgősen ki kell nőnie. Fogadkozik is: „...a hamis diszeket mind leszórom magamról”, — írja kötete vége felé. Szaván fogjuk.

K. S.

VILÁGKÉP címen *Lázár Vilmos* és *Horner Miklós* szerkesztésében új folyóirat jelent meg Budapesten. A szemle főleg világpolitikai és gazdasági kérdésekkel és geopolitikai kritikával foglalkozik. A Világkép ujszerűsége leginkább a geopolitika kritikai művelésében nyilvánul meg, ami a haladóirányú magyar folyóiratirodalomban úgyszólván úttörést jelent. Az első szám vezető cikkét *Horner Miklós* a világpolitikai helyzetről írta. Cikkében a háborús veszély kérdését igyekszik világos okfejtéssel tisztázni. Hibája azonban, hogy bár a hatalmak egymáshoz való viszonyát mozgásukban figyeli, az egyes hatalmak belső helyzetét statikusnak fogja föl. Elfelejtje azt, hogy társadalmi harcok kiélesedésének időszakát éljük és a hatalmak közti helyzet kialakulása is rendkívül mértékben függ a belső társadalmi harc alakulásától. Romantikusan nagy jelentőséget tu-

lajdonit az egyes „vezető politikusok” véleményeinek és ezáltal feledni látszik azt, hogy ezek az urak úgy forgolódnak a különböző vélemények között, mint a seregélyek. — Rátz Kálmán figyelemreméltó tanulmányt írt a modern Perzsiáról, tanulmányának szempontjai azonban erősen idealisztikusak és a perzsa társadalom osztályerőviszonyait figyelmen kívül hagyva, az abszolutisztikus császári uralom viszonylagos értékű reformjaiban látja Perzsia fejlődési lehetőségeit. Perzsia külpolitikájáról írt részt a szerző jó külpolitikai érzéke jellemzi. — Egyik legérdekesebb tanulmánya a folyóiratnak *Agárdi Ferenc* dr. értekezése az Átalakuló Afrikáról. Ez a tanulmány talán az egyetlen az egész folyóirat eredeti anyagában, amely a geopolitika kritikai irányának megfelel. Az átalakuló Afrika bemutatásánál nem feledkezik meg arról, hogy a kérdés feltárását alapvető gazdasági problémák analizálásával tegye áttekinthetővé és a társadalmi harc irányainak ismertetésével emelje általános érdekűvé. A tanulmány jelentékeny érdeme még, hogy Afrika fejlődéséről történelmi áttekintést nyújt. Mindezt tömören cselekszi, és úgy tűnik, az Afrika-kérdések alapos ismerete alapján. Nyilván ez a cikk határozhatná meg leginkább azt az általánosabb irányt, amely a folyóirat szellemi kifejlődése szempontjából kívánatos volna. — *Germanus Gyula* dr. érdekes cikket ír *Arábia megújítása* címen. A cikkből kitűnik az a barátság, amely a magyar egyetemi tanárt Ibn Saud királyhoz fűzi. Mig ez a körülmény módot ad a tudós szerzőnek arra, hogy eddig ismeretlen intim detailleket közöljön, addig szembetűnően érződik tanulmányán, hogy a kérdéseket felülről vizsgálja meg. A tanulmányból mindazonáltal képet alkothat az ember magának „boldog” Arábiáról, ahol a királynak 35 szikratávíró küldi naponta jelentését országa legtávolabbi zugából, s az egyetlen mekkai hetilapot a király kormánya szerkeszti, — de kiderül az is, hogy milyen modern érdekek fűződnek az ősi mekkai zarándoklás intézményes fejlesztéséhez. — *Bevilaqua* Borsodi Béla dr. A régi magyar jobbágy és zsellér címen érdekes cikket ír, melyben jobbra eddig még felderítetlen anyagot közöl a patrimoniális magyar királyság társadalmi viszonyairól. Közlései, amelyek révén a magyar jobbágy és zsellér sorsát egész a 48-as forradalomig nyomon kíséri, nagyon érdekesek. Nagy hiányt pótolna Bevilagua, ha széleskörű történelmi és geneológiai ismerete alapján a korai magyar település kérdéseit társadalomtudományi eszközökkel mélyrehatóan tisztázná. — Komoly cikket tartalmaz még a Világkép a mexikói forradalomról (*Modlik* Álmos), Jugoszlávia belpolitikai helyzetéről (*Kukulic* Laso), A mai közlekedési problémákról (*Gróf Crouy-Chanel* István), A Dardanellákról (*Lázár* Vilmos), Külső-Mongoliáról (*Rotta* János dr.), Spanyolország haderejéről (*Rátz* Kálmán), Az új arab csatorna tervéről (*Székely* Béla), Kuba cukorköztársaságról (*Halmágyi* György). Közöl még a folyóirat jól megírt portrékat a nemzetközi jelentőségű politikusokról s számos könyvismertetést. A lapnak mintegy gerincét alkotja Karl August *Wittfogel* híres alapvető cikke, amelyben a német geopolitikai iskola tudományos (?) működésének beható kritikáját nyújtja és ezzel mintegy megjelöli a tudományos geopolitikai kritika feladatait. Kár, hogy a folyóirat valamennyi közleménye nem ebben a szellemben íródott. Az új folyóirat irányának egységességéről ilyképpen beszélni nem igen lehet, azonban heterogén szemléleti összetétele mellett is méltánylást és rokonszenvet érdemel. A munkatársak együvéhangolása nyilván az új munkaterület miatt ütközik nehézségbe, amit idővel talán csak sikerül áthidalnia a szerkesztésnek, úgyhogy a lap homlokán viselt cím: a Világkép komoly értelmet is nyer. A cikkek egyébként mind olvasmányosak és a szélesebb olvasórétegek számára jó kulturszolgálatot teljesítenek. *Máthé Oszkár*